

גדר שלקום

י-ם	ת"א	חיפה ב"ש	י-ם
4:50	5:08	5:09	כניסה:
6:04	6:06	6:04	יציאה:
6:40			ר"ת:

מיסודו של המלובין ראש המקובלים הגאון הצדיק רבינו מרדכי שרעבי זע"א

דבר ה'

טאגת השיעור באתר "ה'ת"ת" המוקדש רבני בנינו שמואל טייטל"א

ניצד נבנה בית מקדש בלב שלנו?

והיה מתפלל שם שיזכו בניו לעשות מעצים הללו משכן ויזכו להשראת השכינה, וכן היה מוריד דמעות כנחל, והיה משקה בזה את העצים וכסדר הזה נהגו יצחק ויעקב, וכאשר ירד יעקב למצרים הביא עמו. וכאשר יצאו ישראל ממצרים, אף על פי שידעו שהם הולכים למדבר לארץ לא זרועה, בכל זאת גם צידה לא עשו להם, וגם כאשר אמר להם הקב"ה "דבר נא באזני העם וישאלו כלי כסף וזהב" וכו' לא לקחו כמעט כלום, אלא מעצמם לקחו את עצי השטים, העצים העתיקים שהביא יעקב אבינו, ונשאו אותם על שכמם ועל חמוריהם ויצאו למדבר והיו מוכנים לצווי לבנות את המשכן.

וצריך להבין, הרי כשם שישראל סמכו על הקב"ה שימציא להם מזון במדבר, וכשם שהכין להם באלים י"ב עינות מים ושבעים תמרים [שהם גם כן רמזים לענינים גבוהים כידוע], כן היו יכולים לסמוך עליו גם שידאג להם לעצי שטים לבנין משכנו, ומדוע טרח כל כך יעקב לשאתם למצרים, הרי ה' תקצר חלילה לדאוג להם לעצים? והתשובה היא, שיש מזה לימוד גדול, המשכן הוא בית המקדש, ובתוכו ארון הברית שבתוכו הלוחות ועשרת הדברות. המשכן היה מקום לעבודת ה' יתברך, הקרבת הקרבנות, הקטרת הקטורת, העלאת הנרות, המשכן הוא מקום השראת השכינה. אם כן צריך שחומר הגלם שלו יבוא מאבות העולם, מהעצים שנטע אברהם אבינו ע"ה שגדלו מאות שנים והושקו מהדמעות והתפילות של אבותינו הקדושים, אותם שמרו בגלות מצרים, ואותם נטלו בגאולתם ומהם בנו את המשכן שהוא בית המקדש.

העיקר בבית שהוא יהיה משכן לתורה ולקדושה

וזה רמז גם כן לנו, שכאשר אנחנו מקימים משפחות ומגדלים ילדים, ורוצים לראות נחת, שהקב"ה ישמח בהם, צריכים לדעת כי העיקר בבית שיהיה משכן לתורה ולקדושה להשראת השכינה, עלינו לספק להם את חומר הגלם, להשריש בהם את היסודות והשורשים, לעשות בית לכרובים שהם הילדים שלנו, דמות פרצוף תינוק.

וכן כשאדם בונה או קונה בית, יאמר כי זה הבית בשביל שנוכל לקיים בו בנין של קדושה וטהרה להקים בו יסודות טובים, ואז שורה באבנים קדושה, ולכן עושים "חנוכת הבית" כדי להתחיל בדברי תורה, וככה בכל חיי האדם ירבה לעשות את מעשיו ומצוותיו מתוך כוונה טהורה לעשות נחת רוח ליוצרנו, יזכה שהשכינה תשרה עליו ואז נעשה כבית מקדש מעט בתוך ליבו, ובעזרת ה' שנזכה בקרוב שהקב"ה ישרה שכינתו על כל עם ישראל, ונזכה לראות בקרוב בבנין בית המקדש בתפארתו והדרו. **שבת שלום.**

ומשום כן נקרא האדם "עולם קטן", ועל כן מי שממליך את הקדוש ברוך הוא על כל אבר ואבר כאילו המליכו על כל העולם. (תיקוני זהר תיקון ע' דף קל:).

וככל שאנו מתאמצים לעשות את המצוות מתוך כוונה טהורה לעשות נחת רוח ליוצרנו אנו ממליכים את ה' יותר ויותר על הלב שלנו, וככל שעוד יהודי ממליך את ה' על הלב שלו, עוד יהודי מעניין אותו מה רצון ה', כך אנחנו מקרבים יותר שיהיה לה' דירה בתחתונים, והעבודה שלנו היא גלות ביחד עוד קצת ועוד קצת..

בעל הבית מסתובב לבד ברחוב יורד גשם והוא דופק ומתחנן...

וניקח דוגמא בעל הבית של בנין גדול עם הרבה דיירים, ויהי היום והבעל הבית יוצא והדיירים נועלים עליו את הדלת. "שלום, אתה לא יכול להיכנס", והוא אומר, "חברה, תנו לי להיכנס", אבל אין מי שיכניס אותו. ועובר יום ועוד יום, והבעל הבית מסתובב לבד ברחוב, ומתחיל לרדת גשם והוא דופק והוא מתחנן, "אני כבר מוותר על הבנין, רק תנו לי חדר אחד קטן, אל תשאירו אותי בחוץ", כמה אכזריים הדיירים האלה לא לתת לו להיכנס, והם גרים שם בזכותו, והבעה"ב רק רוצה חדר אחד קטן לעצמו. הבעל הבית מתחנן שרוצה לגור אצלך, ומה שבטוח, יבוא היום שבעה"ב יחזור לביתו, אז הדייר שהוא קצת חכם כבר יפתח לו את הדלת ויכניס אותו חזרה, 'קח את כל הדירה שלי, לא רק חדר'.

זה מה שאנחנו צריכים לשנן לעצמנו. יסוד בריאת העולם הוא, שה' ברא את העולם כדי שתהיה לו דירה בתחתונים, כדי שיגור אצלנו, והעבודה שלנו היא לעשות את הדירה בשבילנו. ומה קורה בינתיים? אנחנו רק שקועים בעוד גשמיות בעוד כסף או איזה מכונית חדשה, ודברים אחרים, ולא תופסים את הענין הזה, לא תופסים את משמעות הענין. שעיקר הדיבור שלנו עיקר המעשים שלנו זה לעשות נחת רוח ליוצרנו שכל המושג של החיים שלנו יתפוס סביב הקב"ה.

העצים של המשכן צמחו מהדמעות של אבותינו

ויש לנו להתבונן עוד בבניית המשכן שבנו אותו מעצי שטים, ואומרים חז"ל (מדרש רבה שמות פרשה צ"ג ס' ד' ותרגום יונתן שמות כו, כח) מניין היו להם עצים במדבר? אלא ידע אברהם אבינו ברוח קדשו כי בני בניו עתידים להגאל ולילך במדבר ויצטרכו לבנות משכן לה', מקום להשראת השכינה, ולא יהיו להם עצי שטים לבנין המשכן. מה עשה? עמד ונטע נטיעות של עצי שטים, הנטיעות גבהו, התעבו, ועד משך מאתיים שנה נעשו אילנות גבוהים ועבים מאוד. ובכל שבוע היה אברהם אבינו הולך למקום הנטיעות הללו,

במדרש רבה (וכן בשמות רבה ל"ד) אמרו על הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה לי משכן, התחיל מתמיה ואומר כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן?

אמר לו הקב"ה: משה, לא כשאתה סבור, אלא עשרים קרשים בצפון ועשרים בדרום ושמונה במערב ואני יורד ומצמצם שכינתי ביניהם למטה, דכתיב (שם כה, כב) "ונועדתי לך שם".

ובמדרש תנחומא (נשא פרשה יט) איתא: בא וראה בשעה שאמר לו הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן, אמר הקב"ה למשה: אמור להם לישראל, כביכול לא בשביל שאין לי היכן לדור אני אומר לכם שתעשו לי משכן, שעד שלא נברא העולם הרי מקדשי בנוי למעלה, שנאמר (ירמיה יז, יב) "כסא כבוד מרום מראשון", ושם היכל כיסאי בניו שנאמר (חבקוק ב, ג) וה' בהיכל קדשו, וכן ישעיה אמר (י, א): "ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא", ובשביל חיבתכם אני מניח בית המקדש העליון שהוא מתוקן עד שלא נברא העולם, וארד ואשכון בתוכם שנאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ראו כמה חיבבתי אתכם

ומוסיף המדרש (תרומה, ה) ואומר אמר הקב"ה ראו כמה חיבבתי אתכם, מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה, ומן הרקיע הראשון לשני מהלך חמש מאות שנה, ועביו של כל רקיע ורקיע מהלך חמש מאות שנה, נמצאו כולם מהלך שבעת אלפים שנה, וטלפי החיות מהלך חמש מאות שנה וכו' והכסא למעלה מכולם, וראו כמה חיבבתי אתכם - שהנחת את הכל ואמרתי לכם עשו לי ריעות עזים ואבוא לשכון אצלכם. ע"כ. ויש לשאול הרי לפי כללי הדקדוק היה לתורה לכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכו" בלשון יחיד, ומדוע התורה משתמשת בלשון רבים?

ומישיב המדרש ללמדך שהקב"ה שוכן בתוך כל אחד ואחד מישראל. ולכן צריך האדם להמליך את הקב"ה על כל אבריו וככה תשכון השכינה בתוכו.

שם ה' נמצא בכל האיברים שלנו

ומובא בזוהר הקדוש (שם דף קלא: א) דשם הוי"ה ברוך הוא נמצא בכל אבר ואבר מרמ"ח איבריו שבאדם, וכן נמצא בארבעה צבעי השעה, בארבעה צבעי העין, בארבעה חדרי האוזן, בארבעה צבעי הפנים. בקול, בדיבור, בקריאה באמירה. במעשה הידים וכן בכל אבר ואבר. כי האיברים של האדם כולם מסודרים כנגד סדרי בראשית, דאין לך אבר באדם שאין לו כנגדו בריה בעולם,

האם לתרום לשיפוץ ביהכ"נ או להחזקת לומדי תורה?

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו דבר תרומתי" (כה, ב)

שאלה: יש בידי סכום גדול שאני רוצה לתת לצדקה ויש לפני ב' אפשרויות (א) לתת סכום זה להחזקת לומדי תורה שמקבלים שכרם מהכולל. (ב) לתת סכום זה לשיפוץ בית הכנסת השכונתי, ושאלתי להיכן עדיף לתת את הכסף? תשובה: בירושלמי מסכת שקלים (דף טו ע"א) מובא שרבי חמא בר חנינא ורבי הושעיא רבה היו מטיילין ליד בתי הכנסת בעיר לוד, ואמר רבי חמא לרבי חנינא שאבותיו השקיעו הרבה כסף בבתי כנסיות אלו, ואמר לו רבי חנינא שאבותיו הפסידו נפשות של תלמידי חכמים, דהיינו שעדיף היה שהיו נותנים כסף זה לתלמידי חכמים שישבו ללמוד ולא יצטרכו לאבד זמן על מלאכות כדי לפרנס את ביתם, ועיין שם עוד מעשה מעין זה. ולמדו מכאן הראשונים שמוטב לתת צדקה להחזקת לומדי תורה מאשר לפאר בתי כנסיות, וכן פסק השולחן ערוך בהלכות צדקה (יר"ד רמט, טז).

ועל כן בנידון השאלה עדיף לתת את הכסף להחזקת לומדי התורה שכן בלי שיקבל משכורת יצטרכו להתבטל מהתורה בכדי להביא פרנסה, ובזה שנותן להם כסף זוכה להרבות תורה.

זכות רבה היא למחזיק לומד תורה שזוכה להיות בעולם הבא במחיצתו של אותו תלמיד חכם שהחזיק בידו וכמו שדרשו רבותינו בפסוק "בצל החכמה בצל הכסף" וכן ביאר רבנו החפץ חיים (עה"ת כאן) על מה שכתוב בפרשתנו (כה, טו) בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו, שהבדים הם רומזים לאותם שמחזיקים ביד לומדי התורה והארון רומז ללומדי התורה עצמם, והם לא יסורו אחד מחבירו לעולם הבא.

"שולחן שבת" מקומו ותבניתו על פי האריז"ל

"ועשית שלחן עצי שטים אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה קמתו" (כה, כג)
שאלה: בספר הקדוש פרי עץ חיים (דף צט ע"ד) כתב: הרב היה נזהר לאכול בשבת על שולחן של ארבע רגלים בשבת וימים טובים שהוא דוגמת שולחן בית המקדש, ומשם הרב [האריז"ל] אמרו שצריך שיהיה אורכו י"ב טפחים, ורחבו ו' טפחים וגובהו לא פחות מט' ולא יותר על י', עד כאן מהרב עכ"ל, וכן הוא בסידור האריז"ל לרבי שבת (עמוד יב), ובסידור הרש"ש ז"ל (ה"ב עמוד 264).

ולכאורה קשה, שהרי נפסק בשו"ע (יר"ד קמא, ח) שלא יעשה אדם בית בתבנית ההיכל כשיעור גבהו ארכו ורחבו, אכסדרה בתבנית האולם, חצר בתבנית העזרה, שלחן בתבנית שלחן ומנורה בתבנית מנורה, והטעם כיון שאסור לנו לעשות כדוגמת שמים של מעלה, ואם כן כיצד יכונן דברי רבינו האריז"ל ומה הנכון לרוצה להתחסד ע"פ דברי האריז"ל?

תשובה: הנה כבר עמד בשאלה זו בשו"ת לב חיים (ח"ג סימן צד) וביאר באיזה אופן דברי רבינו האריז"ל עיין שם. ונראה בדרך אפשר דרבנו האריז"ל סבירא ליה שבשולחן כיון שהיה לו סניפים וכו' להנחת הלחם נמצא שגם אם עושה שולחן שלו באורך ברוחב ובגובה כפי שהיה במקדש אין כאן איסור, משום שלא עושה סניפים, אלא שצ"ע אם הסניפים היו מעכבים את הכשר השולחן. ויותר נראה דסבירא ליה שכיון שהשולחן עיקרו היה הזהב שבו ולא העץ, ופסק הרמב"ם (בית הבחירה יא, ח) ששלחן מעץ פסול, על כן אם יעשהו מעץ אין כאן איסור של עשיית שולחן בתבנית שולחן המקדש וכמו שכתב אבי מורי עט"ר בסידור רחובות הנהר אור השבת (עמוד פה) בשם יביע אומר (ח"א יר"ד סימן יב).

ולמעשה נראה שעיקר הקפידא שיהיה שולחן כדוגמת בית המקדש הוא שיהיה השולחן בצד צפון, וכן שיהיה לשולחן ארבע רגלים בדוקא וכמו שכתב בשער הכוונות (דף עב), וכן הוא בתיקוני הזהר (תיקון כז) שבדואי משם שאב רבינו האריז"ל את דבריו. והמדקדקים שעושים ע"פ דברי הרב זלה"ה את המידות כשולחן ביהמ"ק יעשו כן רק משולחן עץ או זכוכית וכו' שפסולים במקדש אבל לא יעשוהו ממתכת.

להתייחס לתורה כמו אל מקח

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (כה, ב)

במדרש (רבה פרשה לג סי' א): "הדא הוא דכתיב (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, אל תעזבו את המקח שנתתי לכם".

ביאר הרה"ק מקאצק זי"ע (עמוד האמת) את דברי המדרש, שאב ללמדנו דעת להתחזק בעזו ותעצמות בעבודת ה' ובקיום התורה שהיא ה"מקח" שלנו, ולא יפול ליבו בראותו שלפעמים נזדמן לפניו מכשול, רק יקוה אל ה'. ומפרש שזה כוונת המדרש "אל תעזבו את המקח", כי כמו במשא ומתן אם יראה אדם שאינו מצליח במסחרו האם יתעצל ויפסיק עבודתו? הלא בוודאי יתחזק ויסיף אונים, ויקוה אל ה', וכלומר שבעל העסק אינו מרים ידיו לסגור את כל העסק אם היה לו הפסד וכיו"ב, אדרבה הוא ישקיע את כל אונו ומרצו להעלות את העסק על דרך המלך, כן הוא הדבר במקח התורה והמצוות, לעולם לא יזניח את עצמו מחמת 'הפסד' שהפסיד, רק יסיף אונים ועצמה ירבה, ועם הזמן ישוב ה'עסק' לעלות ולפרוח כראוי וכיאות.

הרמזים בחצאי המידות של הארון במשכן

"ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו" (כה, י)

המידות השבורות של חצאי אמות הארון באו כדי "ללמד שכל מי שלמד תורה צריך לשבר ולהשפיל עצמו" כי הארון הוא מסמל את התורה הקדושה. (בעל הטורים ד"ה אמתים וחצי)

דהיינו, אדם חייב להרגיש בתוכו שעדיין אינו שלם ואינו חכם מספיק, ושעליו להוסיף ולהרחיב את ידיעותיו עוד כהנה וכהנה. וכך מסביר גם ה"כלי יקר" (ד"ה ועשו ארון), שבעניינים רוחניים צריך האדם לראות את עצמו תמיד בחצי הדרך, ועדיין חסר הוא משלימות החכמה, באשר התורה - החכמה, "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא, ט).

הסבר נוסף, על מנת להגיע ולהשיג את החלק מהאור האלקי, הדרך היעוצה לכך היא שבירת הלב והנמכת הקומה, באשר אין שלם יותר מלב שבור, ו"זבחי אלהים - רוח נשברה" (הדרש והעיון פרשת תרומה מאמר ר"ד אות י"ג ד"ה והארון).

בחינוך צריך להשקיע

"ועשה כרוב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה וְכַרֹּב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה מִן הַכֹּפֶרֶת תַּעֲשֶׂוּ אֶת הַכְּרֹבִים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו. וְהָיוּ הַכְּרֹבִים פְּרָשִׁי כַנָּפִים לְמַעַל סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכֹּפֶרֶת וּפְנִיָהּם אִישׁ אֶל אָחִיו" (כה, יט-כ)
"כרובים" - דמות פרצוף תינוק היה להם (רש"י).

דרש הגאון הקדוש רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע בפני קהל רב בשבת פרשת "תרומה", וכה אמר: שנינו במכילתא (יתרו פרשה י"ד"ה אלהי כסף): כל כלי השרת במשכן ובמקדש מותר היה לעשותם מכל מיני מתכות, בזמן שלא היה זהב. אולם הכרובים שעל הארון היו צריכים תמיד להעשות רק מזהב טהור, ואסור לעשותם ממין מתכות אחרת.

ונשאלת השאלה: מדוע נשתנו הכרובים בענין זה מכל שאר חלקי המשכן? - אלא - המשיך רבי מאיר בהרמת קול: הכרובים מסמלים את התינוקות הרכים, כדברי רש"י הנ"ל - "דמות פרצוף תינוק היה להם", ומשום כך היה מקומם על ארון הלוחות, כדי ללמדנו שמוטלת עלינו חובה קדושה לחנך את הילדים שלנו לחיי תורה. וכאשר מדובר בתפקיד קדוש זה, חינוך הדור הצעיר, אי אפשר לצאת ידי חובה בקטנות, בפרוטות של כסף או של נחושות, אלא כאן מוטלת החובה לתת זהב דווקא... (הובא בספר אמרי דעת).

סגולות לפרנסה (ה)

העסק ואינו מבטל לימוד התורה, נמצא הוא מאמין שכל עסקיו נעשים בהשגחתו יתברך, והוא המזמין לו פרנסתו במלאכתו ובעסק שעוסק, לכך לא איכפת לו אם עבר זמן העסק ולא עסק בו, כי בודאי הקב"ה יזמין לו פרנסתו מדבר אחר (בן יהוידע ברכות לה:).

בתרתי, האחד אפילו אם הוא קובע לתורה שתיים ושלוש שעות דווקא, ושאר היום עוסק במלאכה, נחשב לו כאילו כל היום עסק בתורה. דקיימא לן כל קבוע כמחצה על מחצה דמי. והתועלת השניה, כיון שאם נזדמן לו עסק הכרחי בשעות אלו שהם קבועים לתורה, והוא מניח

טז. קביעות לימוד התורה בכל יום ובשעות ידועות, שלא יבטלנו אפילו אם נזדמן לו עסק גדול והכרחי, הנה זה מועיל לאדם

שאלה: האם מותר להתפלל עמידה מול זכוכית שקופה שנראית שם צורתו?

תשובה: אף שכתב המ"ב (או"ח סי' צ ס"ק עא) שאסור להתפלל מול מראה, שנראה כמשתחוה לבבואה שלו, מ"מ כנגד זכוכית רגילה מותר להתפלל היות ואין הוא נראה כמשתחוה לבבואה שלו, אך מכיון שמ"מ נשאר החשש שמסתכל בצורתו ותבטל כוונתו, צריך לעצום עיניו או שיטה מעט הצידה שלא יתפלל כנגדה (שו"ת אול"צ ח"ב פ"א תשובה יא).

שאלה: אדם שאכל פחות מכזית לחם ופחות מכזית עוגה שביחד זה מגיע לשיעור כזית מה מברך ברכה אחרונה?

תשובה: דעת האול"צ שאם אכל מהלחם פחות מנפח של 18 גרם, מברך על המחיה אבל באכל מהלחם יותר מ-18 גרם אין מברך כלל, ודעת היב"א שבכל מקרה אין מברך ברכה אחרונה כלל, לחוש לסוברים שברכת מעין שלוש אינה פוסלת ברכה"ז (אול"צ ח"ב פמ"ו ה"ז, יב"א או"ח ח"א סי' ב).

שאלה: אדם שקנה חליפה חדשה ושמו בה האם יברך עליו שהחינו, ואם כן, עד מתי יוכל לברך?

תשובה: מברך שהחינו בשעה שלובש, ואם שכח בשעת הלבישה יוכל לברך כל עוד החליפה עליו והוא עדיין שמוח בו, אולם בלבישה השנייה יברך בלא שם ומלכות (שו"ע או"ח סי' רכג סעיף ד, כה"ח שם אות ל, חזו"ע ברכות עמוד תב בהערה ש).

"אבני נזר" – י"א אדר א'

הרה"ק רבי אברהם בורנשטיין זי"ע נולד לאביו הגאון רבי זאב נחום זי"ע אבד"ק עלקיש וביאלא ולאמו הרבנית מרת דאברוש ע"ה כבן הבכור, בחודש מר חשון תקצ"ט בעיר בענדין שבפולין.

מימי ילדותו היה רבנו ידוע חולי, אמו ספרה שכאשר היה עדיין תינוק מוטל בעריסה, חלה מאד והרופאים כבר אמרו נושא לחינו, ואמו מרת דאברוש ישבה בפתח הבית ותלתה עיניה למרום ובכתה, והנה פתאום עבר איש אחד ופנה אליה בלשון נכרית, קראה בשמה ושאלה, דאברוש, מה את בוכה כ"כ? והיא לא הטתה אזנה אל דבריו מחמת צערה, וכאשר שנה ושילש להפציר בה לומר לו את סיבת בכיה, סיפרה לו שהאוצר שלה הילד היקר הזה הנהו בסכנה גדולה, אמר לה האישי, אל תתייראי מאומה, רק לכי ועשי לו רפואה פלונית והילד יהיה בריא, ורק כילה את דבריו נעלם האישי ולא ראתהו עוד, והרפואה שצויה לעשות הועילה והתינוק שב לאיתנו - את הסיפור הזה ששמע רבנו מפי אמו בילדותו היה מספר בעצמו לעת זקנותו, והיה אומר שהאישי הנכרי הוא היה אליהו הנביא זל"ט.

ימי ניקוחו

ימי נעוריו של רבנו לוטים בערפל, והאגדה עיטרה אותו בסיפורי נפלאות על כשרונותיו ושקידתו הנפלאים עוד בהיות ילד, וכמסופר בספר "אביר הרועים" (סי' כד) בשם ר' איטשה בער מלמדו של רבנו בילדותו שבגיל עשר כבר עשה סיום על הש"ס. כמו"כ מעיד עליו תלמידו רצ"י ממלוך זל"ש שם (סי' ט) שבהיותו כבן חמש שנים כבר למד שיעור עם ישיבה גדולה כי נאספו אליו כל בני הישיבה הבחורים הגדולים ולומדים מופלגים שלמדו אצל אביו הגה"ק זצ"ל ללמוד גם אצלו שיעור אחד בחריפות ובקיאיות גדולה, והיו שבעי רצון מלימודו, וכמה פעמים היה מזכיר גם בימי זקנותו מן הדברים שחידש אז בלימודו עם התלמידים בהיותו כבן חמש ושש שנים, ופ"א שמעתי מפיו הק' שאמר שחידוש לו על מה שזוכר היטב הזמן שהתחיל ללמוד סדר הא-ב, אבל הזמן שהתחיל חומש ונתעלה בלימודים יותר ויותר אינו זוכר כלל, ואח"כ סיים דברי הק' ואמר אבל את זה אני זוכר היטב שבעת שהייתי בן שמונה שנים אמרת פ"א דרשה שלי ממש, וכתבו השומעים את הדברים לזכרון. ויש להן לסיפורים אלו על מה שייסמוכו, כי גם בהקדמתו לספרו "אגלי טל" כותב על עצמו, כבר עשר - חידושים חידשתי".

פטירתו

בבוקר יומו האחרון רצה להניח תפילין ולטהר עצמו בהכנות כבימים ימימה, ואולם בנו יחידו בעל ה"שם משמואל" עמד ליד מטתו וראה כי אלו הם רגעי האחרונים, ע"כ נחפו והגיש לו את התפילין למען יוכל לקיים את המצוה בטרם תצא נשמתו, האב הגוסס הבין את כוונת בנו, עשה לו תנועה בידו, ואמר "לא אחור!" והמשיך בהכנותו קידש וטיהר עצמו, התעטף בטלית והתכתר בתפילין והתפלל, באמצע תפילת שמו"ע כשהגיע לברכת "מקבץ נדחי עמו ישראל" רמז שיחלצו את התפילין ממנו ואז החלה הגסיסה ודעתו היתה צלולה עליו, ובעוד שפתותיו דובבות "מקבץ נדחי עמו ישראל" הוציא את נשמתו בנשיקה ותעל נשמתו בסערה השמימה ביום א' לסדר "כי תשא את ראש בני"י" י"א באדר ראשון לשנת תת"ד ונטמן בסאכטשוב, ועל קברו הוקם אהל, אלפי חסידים היו באים להתפלל על קברו הק' על כל צרה שלא תבוא.

שאלה: ב"ה נולד לי בן ואני רוצה לברך "הטוב והמטיב" בשם ומלכות, האם אפשר?
תשובה: מרן כתב בסימן רכג' סעיף א שמי שנולד לו בן מברך בשם ומלכות הטוב והמטיב ואולם המנהג כיום לדעת הספרדים שאין מברכים ברכה זו אלא פוטרים אותה בברכת "שהחינו" בברית (הלכה ברורה ח"א עמ' רמה).

שאלה: עלי מרווה האם מותר לקנות ללא פיקוח ומה הדין לצורך חליטה?

תשובה: אין לקנות עלי מרווה או שאר עלים ללא הכשר מכיוון שמצוי בהם הרבה תולעים והרוצה לחולטם צריך לשטוף ולבדוק ואח"כ ישתמש במסננת בהכשר הבד"ץ (תולעת שני ח"ג עמ' צ).

שאלה: אבא שלי אדם מבוגר ומטביל את הלחם שלו במיץ ענבים, או בקפה מה מברכים על הלחם?

תשובה: לחם ששרה אותו ביין אדום והאדים הלחם בטל ממנו מראה פת, [וה"ה קפה, כ"כ בחזו"ע ברכות]. ואם אין בחתיכות כזית מברך מזונות ומעין שלוש (שו"ע קסח סעיף ב), ודווקא שרוצה שהיין יתן טעם בלחם, אך אם עיקר כוונתו ליין הדין שונה.

שאלה: מצוי שבאמצע חתונה וכדו' מתאספים לתפילת ערבית, האם אין התפילה נחשבת הפסק באמצע הסעודה?

תשובה: אין תפילה באמצע סעודה נחשבת הפסק, ועל כן מה שמצוי באולמות וכדו' שתוך כדי הסעודה מתפללים אי"ו הפסק וימשיך לאכול סעודתו על סמך ברכה שבירך בתחילת הסעודה (שו"ע קעה סעיף ו) ואף נט"י אין צריך (משנ"ב שם ס"ק מז).

[הרבנים המשיבים: הרב שלמה חיים אלימלך, הרב יעקב דניאל הנסב והרב ינון שמש שליט"א]

תיקון הכללי

נהגו בישיבתנו הקדושה בשבוע האחרון של ימי השובלים, לערוך 'תיקון הכללי' על ידי צמצים יום אחד, וכל שאר הימים שצריך לצום על כל עוון שעבר האדם מכל מצוות התורה פודים בפרוטות, [העולה כעשרים ושש אלף תעניות] כמובא בסידור נהר שלום (היר"א ח"ד) ובספר בניהו תיקוני הנפש (דף סו ע"ב).

ואמנם תיקון זה היו נוהגים לערוך אותו בישיבות המקובלים בעד הנדיבים והמחזיקים בישיבות, או איזה אדם שבא ורוצה תיקון לעוונותיו, וכך גם היה עושה מו"ר המקובל האלה"ה הר"ר מרדכי שרעבי זיע"א ראש ק"ק חסידים "נהר שלום". ופרט כשהיו באים אצלו במקרים קשים של חלאים או בעיות במשפחה או בבית, היה עורך לאותם המבקשים תיקון בעד סכום מכווץ, ומחלק את אותו הסך ללומדי הישיבה וע"י כן היתה לנתקנים ישועה גדולה.

וכן נהגו בשאר ישיבות המקובלים עד דורנו אנו, מו"ר המקובל האלה"ה כמותר"ר רבי יצחק כדורי זצוק"ל, ותלמידו ח"ר שמואל דרזי זצ"ל ועוד, והיו מאספים מניין מקובלים וקוראים סדר התיקון ומכוונים הכוונות, ואח"כ מחלקים הכסף ללומדי תורה.

ואע"פ שאין זה כפרה גמורה כשאר תיקונים שעושים לכל עוון יום בפני עצמו, וכגון תיקון היסוד ביום אחד,

ותיקון הטהרה ביום אחר, וכן הלאה בשאר פגמי היסוד, שהרי בתיקון זה עושים תשובה וכוונות לתיקון כל העוונות כולם ביום אחד, ומבואר באריז"ל שאין מועיל לעשות ביום אחד שני תיקונים יחד, אך על כל פנים אם אינו עושה כולו יעזור עכ"פ להקל מעל האדם היסורים שצריך לקבל בעוה"ז על עוונותיו, וכמו שכתב הרב האילה"ה זצוק"ל "שודאי יועיל קצת לנר"ן שלו, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לשמים, ויקבל עליו שלא ישוב עוד לכסלה, וגם לתקן השורש שלו, והבא ליטרה מסייעין אותו", וכבר הבטיחנו השל"ת הרוצה בתשובה "כי לא אחפוץ במות המת כי אם בשובו מדרכו וחיה".

וכתב מורנו ראש הישיבה שליט"א (בספר בניהו ח"ד) כי סדר זה הוא סגולה גדולה לכל החפץ בתשובה, שבתחילה יעשה כסדר הזה בשביל לטהר עצמו מזהמת העוונות, ואח"כ יוכל להתקדם בעבודת השל"ת ובלמוד התורה, וכן להחפצים להכנס בשערי החכמה האלה"ת שצריכים ליטרה קודם מעונותיהם וכמו שכתב בשער רוח הקודש "ידוע שהחטא פגם וכתם וחלודה בנפש, והוא חולי הנפש הטהורה, וכשהיא בטינופה ובכיתומה אינה יכולה לראות ולהשיג השלימות האמיתי שזהו סודות התורה, כדי לידבק בו צורה כי לכך נבראת, ולכן שואלים אותה צפית בשיעור קומה שהם סודות התורה", ובדרך כלל אנו עושים תיקון זה עם תיקון היסוד יחד כדי שיהיה התיקון העיקרי היסוד עם הלימודים והפדיון השייכים לזה ובנוסף פודים את כל העוונות בפרטות ועושים תיקון עוונות הכללי שזה אפשר לעשות ביחד עם כל תיקון.

ובעזה"י זו שהיא מעוברת יערך תיקון הכללי בשבוע הקרוב פרשת תצוה ביום שני הבעל"ט, וכל המשתתף קדוש יאמר לו ויה"ר תקובל תפילתנו ותשובתנו ברצון ונזכה לגאולה השלימה בב"א.

תשעה צעדים, תשעה עונשים

כששמע זאת המושל אמר בהחלטיות: "בטוח אני שרבי יעקב אבוחצירא מעורב בעניין", ותבע מהשר ללכת ולהביא את רבי יעקב אבוחצירא לפניו מיד. כשהגיע השר לבית רבי יעקב, אמר לו בנחת: "אם המושל רוצה אותי - שיבוא הוא אלי". שמע זאת המושל וחמתו בערה בו. "תביא אותו מיד", הורה לשר שאותו שיגור, "ואם מסרב הוא - תביא אותו בכוח".

חזר השר לבית רבי יעקב אבוחצירא וביקש ממנו לבוא, אך הפעם איים: "אם לא תבוא, ניקח אותך בכוח". אבל רבי יעקב בשלו: "אתה רוצה לחיות?" השיב השר בחיוב. "אם אתה רוצה לחיות, חזור אל המושל בלעדי, ואם לא תעשה כך - אם תשלח ידך בי, מות תמות". השר נבהל, התחיל לרעוד, ורץ לבית המושל בידיים ריקות. המושל קצף עד מאוד והורה שוב: לך והבא אותו בלי תירוץ. שב השר בשלישית, והתחנן: "חיי בסכנה, אנא רבי, בוא עמי למושל ונסיים את העניין". אך רבי יעקב אבוחצירא, סירב.

שלח המושל את השר בפעם הרביעית, והתחנן כי זו הפעם האחרונה שהמושל מאפשר לו לשוב בלי רבי יעקב. "אנא, יבוא עמי כבוד הרב, בכל מקרה אמות, או כשאגע ברב, או כשאחזור למושל הזועם בלעדיך". אמר לו רבי יעקב: "הוא רוצה שאבוא ומאיים שיהרוג אותך? אם כך, אני יוצא".

קם רבי יעקב ונעמד בפתח ביתו. הוא ממתין, אינו מממה, ופוסע אך פסיעה אחת. באותו רגע, בבית המושל אימה ובעתה: בנו בכורו של המושל נפל בפתע פתאום ללא רוח חיים.

רבי יעקב מרים את רגלו באיטיות רבה אחרי המתנה כשהוא שקוע בשרעפים, ופוסע פסיעה נוספת. במרחק של פחות משני קילומטרים - בן שני של המושל נופל שדוד. רבי יעקב ממתין עוד כמה דקות, וכבר מתחילות השמועות מבית המושל להגיע על דבר נורא שאירע בביתו. ורבי יעקב מרים את רגלו לפסיעה שלישית. צאצא נוסף לבית המושל מצטרף לשרשרת המתים.

כשביקש רבי יעקב לעשות צעד רביעי, כבר היה בית המושל רועע. אשתו החלה שואגת: מדוע קראת לרב היהודי הנה? לא שמעת שהוא מלומד בניסים? תשע פסיעות פסע רבי יעקב אבוחצירא, ותשעה ילדים מתו למושל, עד שהגיע אחד השרים והפציר בו לחדול ולחזור לביתו.

אחרי כמה שבועות, ביקש המושל לדעת, איך יצאה גופת היהודי מהבור האטום שאליו הושלכה. ביקש משלווח לשאול את רבי יעקב אבוחצירא ששלח לומר לו: "היהודי הזה נהרג על קידוש השם. היית צריך לשחררו, ובשמים כעסו מאוד על המעשה הנפשע שעשית. לכן גם דאגו שהוא יוצא מן הבור ויעבור לקבר ישראל. ואז גרמו לך שתתעקש לערוך לו טקס שריפה גדול, כדי שבקש להביאני אליך, וכך תיענש בעצמך בתשע מנאצאיך שימותו".

שמע המושל ומאז נהפך יחסו ליהודים ולרבי יעקב אבוחצירא שעמד בראשם, מהקצה אל הקצה (מה אהבתי פרשת תרומה).

באחת העיירות במרוקו, התגורר יהודי שחפץ להתאסלם. הלך למושל העיירה וסיפר לו על החלטתו. כששמע המושל, דחה: "אל תבלבל את המוח, לך מפה מיד". אותו מושל חשב שהיהודי עושה הצגות. אבל אותו יהודי התעקש ושוב פנה למושל בבקשה שרוצה להתאסלם. כשראה המושל שהיהודי איתן בדעתו, ביקשו לבוא בעוד שלושה ימים, אך התנה, כי אם יתחרט - סופו למות.

היהודי הלך לדרכו, ובניתיים זימן המושל את אחד החייטים היהודיים בעיירה, וביקשו להכין גלימה שבה יתעטף היהודי שביקש להתאסלם. המושל סיפר לחייט כי אותו יהודי יוצא להורג אם יחזור בו, ולכן חשש החייט כי אם יסרב לתפור את הגלימה, יהרוג גם אותו. החל היהודי במלאכת האריגה וכשהגיע לצווארון עצר לרגע. כשראה זאת המושל, האיץ בו לסיים את המלאכה.

ידיו של היהודי רעדו, הנה, עומד הוא לסייע ליהודי להתאסלם ולעזוב את דתו. הוא רצה לנטוש את המלאכה, אך מנגד פחד מעונש המוות שעלול להטיל עליו המושל.

החליט החייט לפנות לרבי יעקב אבוחצירא. רבי יעקב שמע את סיפורו, נטל פתק, רשם בו כמה מילים וביקשו לתפור את הפתק בצווארון הגלימה. לקח החייט את הפתק, תפר אותו בצווארון הגלימה, והעביר את המלבוס המושלם למושל.

ביום השלישי קרא המושל לכל נכבדי העיירה וסביבותיה, והזמין לחזות ביהודי המתאסלם. בהגיע המועד, התכבד אחד האורחים החשובים להלביש את היהודי בגלימה. התקרב היהודי לקראת המושל, השתחוה, וכל הנוכחים מחאו לו כפיים. אך כשניגש אליו האורח והחל להלבישו את הגלימה שהוכנה בשבילו, החל היהודי לפתע לבכות ולצעוק: "מה עשית? איך חשבת על כך? איזה מחשבת עוועים חלפה במוחי!" והוא מיהר לומר "שמע ישראל" שלש פעמים.

כשראו האורחים את המתרחש, החלו לזלזל במושל: "אתה עושה מעמנו צחוק? היהודי אינו רוצה כלל להתאסלם, הוא קורא 'שמע ישראל'! המושל רתח מזעם, תפס את היהודי וצעק: "אל תנסה אפילו לבקש חנינה. אחרי כאלה ביזיונות - תוצא מיד להורג".

כששמעו היהודים על מה שאירע, והבינו כי גופת אותו יהודי שביקש להתאסלם הוצא להרוג בשל סירובו להמיר את דתו - נזרקה בבזיון, לקחוהו וקברו אותו במקום הראוי לגופו של יהודי, שאף כי רצה להתאסלם, קידש שם שמים במוותו.

אך למרות שהיהודי הוצא להורג, זעמו של המושל הרשע לא נרגע גם למחרת. הוא לא הסתפק בהוצאתו להורג של היהודי, אלא ביקש לערוך טקס גדול של שריפת גופתו כדי שיהיה לדבר פרסום גדול.

ביקש המושל אפוא מאחד השרים שיוציא את היהודי מהבור שאליו נזרקה הגופה יום קודם לכן, וישרוף אותו. השר יצא למלא את משימתו וכשפתח את מכסה הבור גילה כ' הגופה איננה, הבור ריק לחלוטין.

להלן זמני תעניות השובבי"ם בישיבתנו לשנת התשפ"ד

1	תיקון היסוד יום חמישי כ"ג טבת (4.1) בשעה 12:30 בדיוק
2	תיקון יום שני כ"ז טבת (8.1) בשעה 12:30 בדיוק (יטבול ביום התענית שבע טבילות בחים קרים כנגד שבעה נחלי המלכות)
3	תיקון יום שני ה' שבט (15.1) בשעה 12:30 בדיוק
4	תענית דיבור יום שלישי ו' שבט (16.1) בשעה 8:00 בדיוק
5	הילולת הרש"ש יום חמישי ח' שבט (18.1) בשעה 18:00
6	תיקון היסוד ופגם העיניים יום שני י"ב שבט (22.1) בשעה 12:30 בדיוק
7	תיקון יום חמישי כ"ב שבט (1.2) בשעה 12:30 בדיוק (יטבול ביום התענית י"ט טבילות בחים קרים לחתך מה פסגם בחמישה שעות אדנות ובשבעה שעות מ"ה ובשבעה מלכים שהם שבע פעמים אדם)
8	תיקון הילול שבת יום שני כ"ו שבט (5.2) בשעה 12:30 בדיוק
9	תיקון יום שני ג' אדר א' (22.2) בשעה 12:30 בדיוק (יטבול ביום התענית תשע טבילות בחים קרים כנגד תשע אותיות דשלושה אלפי"ו הקט"א)
10	תיקון היסוד והעונות הכללי יום שני י' אדר א' (19.2) בשעה 12:30 בדיוק

לפרטים נוספים ולמסירת שמות ניתן לפנות למשרדי הישיבה 02-624-9000

עלון זה יוצא לאור ע"י ישיבת המקובלים "נהר שלום" תכנ"ץ רח' שילה 6 ירושלים ניתן להשיג בטלפון: 02-6222560 | ניתן לקבל את העלון מידי שבוע לתיבת המייל, ע"י שליחת בקשה למייל: m6222560@gmail.com
לתרומות או למסירת שמות לפדיון נפש ע"י מקובלי ורבני הישיבה בטלפון: 02-624-9000

פדיון נפש

בכוונות הרש"ש ע"י מו"ר המקובל רבי בניהו שמואלי שליט"א

למסירת שמות 02-6222-560

"ופדיון נפש זה הוא תועלת ותרופה לכל צרה שלא תבוא ובפרט לחולים שיתרפאו במהרה, וכבר היו מנסים ובודקים אותו יותר מאלף פעמים, והיה מועיל בעזרת ה' תכף באותה שעה, והייתה נימרת תועלתו ותרופתו לכל אדם והיו אומרים מה גדלו מעשיך ה'" (פרי עץ חיים)